

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

10. července 2014*

„Nesplnění povinnosti státem — Ochrana spotřebitelů — Nekalé obchodní praktiky — Směrnice 2005/29/ES — Úplná harmonizace — Vyloučení svobodných povolání, zubařů a fyzioterapeutů — Podmínky oznamování slev — Omezení nebo zákaz některých způsobů ambulantního prodeje“

Ve věci C-421/12,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne 13. září 2012,

Evropská komise, zastoupená M. van Beekem a M. Owsiany-Hornung, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Belgickému království, zastoupenému T. Maternem a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci, ve spolupráci s É. Balatem, avocat,

žalovanému,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení: M. Ilešič, předseda senátu, C.G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 26. listopadu 2013,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Ve své žalobě se Evropská komise domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Belgické království tím, že

* Jednací jazyk: francouzština.

- z působnosti zákona ze dne 14. července 1991 o obchodních praktikách a o informovanosti a ochraně spotřebitele (*Moniteur belge* ze dne 29. srpna 1991, s. 18712), ve znění zákona ze dne 5. června 2007 (*Moniteur belge* ze dne 21. června 2007, s. 34272, dále jen „zákon ze dne 14. července 1991“), kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“) (Úř. věst. L 149, s. 22), vyloučilo příslušníky svobodných povolání, jakož i zubaře a fyzioterapeuty, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 3 ve spojení s čl. 2 písm. b) a d) uvedené směrnice;
- ponechalo v platnosti články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 o obchodních praktikách a ochraně spotřebitele (*Moniteur belge* ze dne 12. dubna 2010, s. 20803, dále jen „zákon ze dne 6. dubna 2010“), nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 4 směrnice 2005/29,
- ponechalo v platnosti čl. 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993 o výkonu ambulantních činností a o organizaci veřejných trhů (*Moniteur belge* ze dne 30. září 1993, s. 21526), ve znění zákona ze dne 4. července 2005 (*Moniteur belge* ze dne 25. srpna 2005, s. 36965, dále jen „zákon ze dne 25. června 1993“), jakož i čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006 o výkonu a organizaci ambulantních činností (*Moniteur belge* ze dne 29. září 2006, s. 50488, dále jen „královské nařízení ze dne 24. září 2006“), nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 4 směrnice 2005/29.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 2005/29

- 2 Body 6, 15 a 17 odůvodnění směrnice 2005/29 znějí následovně:

„(6) Tato směrnice [...] sblížuje právní předpisy členských států o nekalých obchodních praktikách včetně klamavé reklamy, jež přímo poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů, a tím nepřímo poškozují ekonomické zájmy oprávněných soutěžitelů. [...] Nevztahuje se na vnitrostátní právní předpisy, které se týkají nekalých obchodních praktik poškozujících pouze ekonomické zájmy soutěžitelů nebo které se týkají obchodování mezi obchodníky, ani se jich nedotýká; při plném respektování zásady subsidiarity budou členské státy, pokud se tak rozhodnou, moci i nadále regulovat tyto praktiky v souladu s právem Společenství. [...]

[...]

- (15) Pokud právní předpisy Společenství stanoví požadavky na informace pro obchodní komunikaci, reklamu a uvádění na trh, jsou tyto informace pokládány za podstatné podle této směrnice. Členské státy budou moci zachovat nebo doplnit požadavky na informace, které se týkají smluvního práva a mají dopad na smluvní právo, pokud to umožňují ustanovení stávajících právních nástrojů Společenství o minimální harmonizaci. Příloha II uvádí demonstrativní výčet těchto požadavků na informace v *acquis [communautaire]* platném pro obchodní praktiky poškozující ekonomické zájmy spotřebitelů]. Při úplné harmonizaci na základě této směrnice se za podstatné ve smyslu čl. 7 odst. 5 této směrnice pokládají pouze informace požadované právními předpisy Společenství. Pokud členské státy zavedly požadavky na informace nad rámec stanovený právem Společenství na základě ustanovení o minimální harmonizaci, nebude opomenutí těchto dodatečných informací pokládáno za klamavé opomenutí podle této směrnice.

Členské státy však budou moci zachovat nebo zavést pro zajištění vyšší míry ochrany individuálních smluvních práv spotřebitelů přísnější předpisy v souladu s právními předpisy Společenství, pokud to ustanovení právních předpisů Společenství o minimální harmonizaci umožňují.

[...]

(17) Pro zajištění vyšší právní jistoty je žádoucí určit takové obchodní praktiky, jež jsou za všech okolností nekalé. Příloha I proto uvádí taxativní výčet všech takových praktik. Pouze tyto obchodní praktiky lze pokládat za nekalé, aniž by bylo třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9. Tento seznam lze změnit pouze revizí této směrnice.“

3 Z článku 1 směrnice 2005/29 vyplývá, že jejím účelem je „přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů“.

4 Podle čl. 2 písm. b) předmětné směrnice se „obchodníkem“ rozumí „fyzická nebo právnická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který lze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání, a kdokoli, kdo jedná jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení“. Článek 2 písm. d) uvedené směrnice definuje „obchodní praktiky vůči spotřebiteli“ jako „jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli“.

5 Článek 3 téže směrnice, nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní.

2. Touto směrnicí není dotčeno smluvní právo, zejména pravidla týkající se platnosti, vzniku nebo účinků smlouvy.

[...]

5. Po dobu šesti let ode dne 12. 6. 2007 mohou členské státy v oblasti harmonizované touto směrnicí i nadále uplatňovat vnitrostátní předpisy, které stanoví více omezení nebo požadavků než tato směrnice a kterými se provádějí směrnice obsahující ustanovení o minimální harmonizaci. Tato opatření musí být zásadní pro zajištění náležité ochrany spotřebitelů před nekalými obchodními praktikami a musí být přiměřená pro dosažení tohoto cíle. Přezkum podle článku 18 může zahrnovat návrh na prodloužení této odchylky o další omezenou dobu, bude-li to pokládáno za vhodné.

6. Členské státy neprodleně oznámí Komisi veškeré vnitrostátní předpisy uplatňované na základě odstavce 5.

[...]“

6 Článek 4 směrnice 2005/29 stanoví:

„Členské státy neomezí svobodu poskytování služeb ani volný pohyb zboží z důvodů spadajících do oblasti, kterou tato směrnice sblížuje.“

7 Článek 5 této směrnice, nadepsaný „Zákaz nekalých obchodních praktik“, stanoví:

„1. Nekalé obchodní praktiky jsou zakázány.

2. Obchodní praktika je nekalá, pokud

a) je v rozporu s požadavky náležitě profesionální péče

a

b) podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu.

[...]

4. Obchodní praktiky jsou nekalé zejména tehdy, jsou-li

a) klamavé ve smyslu článků 6 a 7

nebo

b) agresivní ve smyslu článků 8 a 9.

5. V příloze I je uveden výčet obchodních praktik, které jsou považovány za nekalé za všech okolností. Tento jednotný výčet platí ve všech členských státech [...]"

Směrnice 85/577/EHS

- 8 Článek 1 odst. 1 směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (Úř. věst. L 372, s. 31; Zvl. vyd. 15/01, s. 262) stanoví, že se tato směrnice vztahuje na smlouvy, na základě kterých dodavatel dodává spotřebiteli zboží nebo poskytuje služby, uzavřené v průběhu zájezdu organizovaného dodavatelem mimo jeho obchodní prostory nebo v průběhu návštěvy dodavatele – mimo jiné – u spotřebitele doma, neuskutečnila-li se návštěva na výslovnou žádost spotřebitele.
- 9 Podle čl. 5 odst. 1 této směrnice má spotřebitel v souvislosti se smlouvami spadajícími do její působnosti právo zrušit účinky svého závazku zasláním oznámení ve lhůtě alespoň sedmi dnů po datu, ke kterému jej obchodník poučil o jeho právu odstoupit od smlouvy.
- 10 Článek 8 směrnice 85/577 uvádí, že tato směrnice „nebrání členským státům v tom, aby v oblasti její působnosti vydávaly nebo ponechaly v platnosti příznivější ustanovení na ochranu spotřebitele“.

Směrnice 98/6/ES

- 11 Z článku 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli (Úř. věst. L 80, s. 27; Zvl. vyd. 15/04, s. 32) vyplývá, že jejím účelem je stanovit označování prodejní ceny a jednotkové ceny výrobků nabízených obchodníky spotřebitelům, aby se tak zlepšila informovanost spotřebitelů a usnadnilo porovnávání cen.
- 12 V článku 10 této směrnice se stanoví, že směrnice „nebrání členským státům přijmout nebo zachovat ustanovení, která jsou z hlediska informovanosti spotřebitelů a porovnání cen výhodnější, aniž jsou dotčeny jejich povinnosti plynoucí ze Smlouvy“.

Směrnice 2011/83/EU

- 13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (Úř. věst. L 304, s. 64), stanoví podle bodu 9 svého odůvodnění zejména pravidla týkající se informací, jež mají být poskytovány v případě smluv uzavřených na dálku, smluv uzavřených mimo obchodní prostory a smluv jiných, než jsou smlouvy uzavřené na dálku a smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory, a také upravuje právo odstoupit od smluv uzavřených na dálku a smluv uzavřených mimo obchodní prostory.
- 14 Článek 28 uvedené směrnice stanoví, že členské státy do 13. prosince 2013 přijmou a zveřejní právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí a budou tyto předpisy používat od 13. června 2014.
- 15 Článek 31 téže směrnice ruší od 13. června 2014 směrnicí 85/577.

Belgické právo

- 16 Na základě změn zavedených zákonem ze dne 5. června 2007 prováděl zákon ze dne 14. července 1991 do vnitrostátního práva směrnicí 2005/29. Ke dni 12. května 2010 byl tento zákon zrušen zákonem ze dne 6. dubna 2010.
- 17 Oba zmíněné zákony vylučují ze své působnosti příslušníky svobodných povolání, jakož i zubaře a fyzioterapeuty. V tomto ohledu měla ustanovení čl. 2 bodů 1 a 2 a čl. 3 odst. 2 zákona ze dne 6. dubna 2010 následující znění:

„Článek 2 Pro účely tohoto zákona se rozumí:

1) ‚podnikem‘ každá fyzická osoba nebo právnická osoba, která trvale sleduje dosahování zisku, včetně jejich sdružení;

2) ‚příslušníkem svobodného povolání‘ každý podnik, který není obchodníkem ve smyslu článku 1 obchodního zákoníku (Code de commerce) a který podléhá disciplinárnímu orgánu vytvořenému zákonem;

[...]

Článek 3 [...]

2. Tento zákon se nevztahuje na příslušníky svobodných povolání, zubaře ani fyzioterapeuty.“

- 18 Rozsudky č. 55/2011 ze dne 6. dubna 2011 (*Moniteur belge* ze dne 8. června 2011, s. 33389) a č. 192/2011 ze dne 15. prosince 2011 (*Moniteur belge* ze dne 7. března 2012, s. 14196) prohlásil Ústavní soud ustanovení čl. 2 bodů 1 a 2 a čl. 3 odst. 2 zákona ze dne 6. dubna 2010 za protiústavní v rozsahu, v němž jsou v jejich důsledku z oblasti působnosti tohoto zákona vyloučeni příslušníci svobodných povolání, jakož i zubaři a fyzioterapeuti.
- 19 Článek 4 zákona ze dne 2. srpna 2002 o klamavé reklamě a srovnávací reklamě, o zneužívajících klauzulích a smlouvách uzavřených na dálku v oblasti svobodných povolání (*Moniteur belge* ze dne 20. listopadu 2002, s. 51704, dále jen „zákon ze dne 2. srpna 2002“) obsahuje definici klamavé reklamy a stanoví její zákaz v oblasti svobodných povolání.

- 20 Článek 43 odst. 2 a čl. 51 odst. 3 zákona ze dne 14. července 1991 v podstatě stanovily, že obchodníci nemohou oznámit slevu, mimo jiné v rámci výprodejů, pokud cena výrobku nabízeného k prodeji nebyla skutečně snížena oproti ceně, která byla obvykle účtována nepřetržitě v období jednoho měsíce bezprostředně předcházejícího datu použitelnosti slevy.
- 21 Podle článků 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 mohou být výrobky považovány za zlevněné pouze v případě, že je jejich aktuální cena nižší než referenční cena, kterou se rozumí nejnižší z cen, které pro daný výrobek podnik určil během dotčeného měsíce na daném prodejním místě anebo v závislosti na daném způsobu prodeje.
- 22 Článek 4 zákona ze dne 25. června 1993 stanoví, že ambulantní činnosti lze doma u spotřebitele vykonávat jen tehdy, nepřekročí-li celková hodnota výrobků nebo služeb, na které se činnosti vztahují, částku 250 eur na spotřebitele. Článek 5 královského nařízení ze dne 24. září 2006, přijatého k provedení zákona ze dne 25. června 1993, navíc stanoví, že některé výrobky, například léčiva, lékařské a ortopedické přístroje, korekční skla a jejich obroučky, drahé kovy a kameny, perly, jakož i zbraně a střelivo, nemohou být předmětem ambulantní činnosti.

Postup před zahájením soudního řízení

- 23 Dne 2. února 2009 zaslala Komise Belgickému království výzvu dopisem s jedenácti důvody týkajícími se několika případů nesplnění povinností vyplývajících ze směrnice 2005/29. V odpovědi na ni oznámil tento členský stát prostřednictvím dopisů ze dne 3. a 24. června 2009 provedení určitých legislativních úprav s cílem vyřešit otázky, jež položila Komise. V této souvislosti vstoupil dne 12. května 2010 v platnost zákon ze dne 6. dubna 2010.
- 24 Komise po přezkoumání tohoto zákona konstatovala, že zákon neřeší čtyři z důvodů nesplnění povinností uvedených ve výzvě. Dne 15. března 2011 proto k nim zaslala Belgickému království odůvodněné stanovisko. Tento členský stát odpověděl na toto stanovisko dne 11. května 2011.
- 25 Vzhledem k tomu, že Komise nebyla s odpovědí Belgického království ke třem z důvodů, které uvedla v odůvodněném stanovisku, spokojena, rozhodla se podat projednávanou žalobu.

K žalobě

K prvnímu žalobnímu důvodu

- 26 V rámci tohoto žalobního důvodu Komise tvrdí, že Belgické království tím, že z působnosti zákona ze dne 6. dubna 2010 vyloučilo svobodná povolání, zubaře a fyzioterapeuty, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 2 písm. b) a d) směrnice 2005/29.

K přípustnosti prvního žalobního důvodu

– Argumentace účastníků řízení

- 27 Belgické království namítá, že Komise v rámci tohoto žalobního důvodu nebere v úvahu zákon ze dne 2. srpna 2002. Tento stále platný zákon definuje, čím se osoba vykonávající svobodné povolání dopustí klamavé reklamy, a zavádí i zvláštní opatření pro soudní přezkum. Komise přitom v žalobě neupřesnila, která ustanovení směrnice 2005/29, týkající se ochrany spotřebitelů, nebyla provedena do belgického práva, ani důvod, proč zákon ze dne 2. srpna 2002 představuje porušení povinností vyplývajících z této směrnice.

- 28 Belgické království rovněž poznamenává, že Komise nepopírá, že článek 4 zákona ze dne 2. srpna 2002 zakazuje klamavou reklamu v oblasti svobodných povolání, a že tím tedy provádí čl. 2 písm. d) směrnice 2005/29. Toto ustanovení vnitrostátního práva zajišťuje tedy alespoň částečné provedení ustanovení uvedené směrnice. Vzhledem k tomu, že Komise v textu žaloby zákon ze dne 2. srpna 2002 nezhlednila, je první žalobní důvod nepřijatelný.
- 29 Komise v replice tvrdí, že zákon ze dne 2. srpna 2002 zakazuje sice příslušníkům svobodných povolání, aby se dopouštěli klamavé reklamy, avšak cílem tohoto zákona, který Belgické království zmínilo poprvé v žalobní odpovědi, je ve skutečnosti provést do vnitrostátního práva nikoli směrnici 2005/29, nýbrž hlavně směrnici Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se klamavé reklamy (Úř. věst. L 250, s. 17; Zvl. vyd. 15/01, s. 227).

– Závěry Soudního dvora

- 30 Podle článku 21 prvního pododstavce statutu Soudního dvora a čl. 120 písm. c) jeho jednacího řádu musí Komise v každé žalobě podané podle článku 258 SFEU uvést přesné žalobní důvody, ohledně nichž má Soudní dvůr rozhodnout, a alespoň stručně uvést právní a skutkové okolnosti, na kterých se tyto žalobní důvody zakládají. Z toho vyplývá, že žaloba Komise musí obsahovat souvislý a podrobný výklad důvodů, které ji vedly k přesvědčení, že dotčený členský stát nesplnil některou z povinností, které pro něj vyplývají ze Smluv (viz zejména rozsudek Komise v. Belgie, C-150/11, EU:C:2012:539, body 26 a 27 a citovaná judikatura).
- 31 V projednávaném případě žaloba podaná Komisí, v níž Belgickému království v podstatě vytýká, že v rozporu s čl. 3 odst. 1 a s čl. 2 písm. b) a d) směrnice 2005/29 vyloučilo z působnosti vnitrostátní právní úpravy provádějící tuto směrnici, a sice zákona ze dne 6. dubna 2010, svobodná povolání, zubaře a fyzioterapeuty, obsahuje jasný popis tohoto žalobního důvodu a skutkových a právních okolností, na nichž je tento žalobní důvod založen.
- 32 Je zajisté nesporné, že Komise se v tomto podání nesnažila prokázat, v čem není zákon ze dne 2. srpna 2002, který byl v okamžiku přijetí směrnice 2005/29 v platnosti a který zakazuje svobodným povoláním klamavou reklamu, v souladu s ustanoveními této směrnice.
- 33 Je ovšem třeba připomenout, že v rámci řízení o nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU přísluší na základě čl. 4 odst. 3 SEU i dotčenému členskému státu usnadnit jí plnění jejího poslání spočívajícího zejména podle článku čl. 17 odst. 1 SEU v tom, že dbá na provádění Smlouvy o FEU, jakož i aktů přijatých orgány na jejím základě (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Itálie, C-456/03, EU:C:2005:388, bod 26 a citovaná judikatura).
- 34 Způsob uplatňování zásady loajální spolupráce stanoví i článek 19 směrnice 2005/29, který – obdobně jako je tomu u jiných směrnic – ukládá členským státům povinnost poskytnout jasnou a přesnou informaci. Soudní dvůr již rozhodl, že pokud taková informace chybí, nemůže Komise ověřit, zda členský stát skutečně a úplně směrnici provedl. Nesplnění této povinnosti členským státem, ať už tím, že informace zcela chybí, anebo je nedostatečně jasná a přesná, může samo o sobě odůvodnit zahájení řízení podle článku 258 SFEU směřující k určení tohoto nesplnění povinnosti (rozsudek Komise v. Itálie, EU:C:2005:388, bod 27 a citovaná judikatura).
- 35 V projednávaném případě přitom není zpochybňováno, že argument, podle kterého je zákon ze dne 2. srpna 2002 provedením směrnice 2005/29, uvádí Belgické království poprvé až v řízení před Soudním dvorem ve stadiu žalobní odpovědi. V odpovědi na odůvodněné stanovisko totiž tento členský stát omezil veškerou svou obhajobu na odkaz na rozsudek Ústavního soudu vydaný dne 6. dubna 2011, kterým bylo vyloučení svobodných povolání ze zákona ze dne 6. dubna 2010 prohlášeno za protiústavní. Dotčený členský stát dále uvedl, že „v nejbližších týdnech“ dojde ke změně zákonné úpravy, která zajistí soulad s unijním právem.

- 36 Za těchto podmínek nemůže Belgické království vytýkat Komisi, že se v žalobě omezila na popis toho, proč zákon ze dne 6. dubna 2011 nepředstavuje řádné provedení směrnice 2005/29, a nepokusila se o vysvětlení, do jaké míry je v této souvislosti irrelevantním zákon ze dne 2. srpna 2002. Namítaná nepřesnost v žalobě je totiž výsledkem jednání samotných orgánů tohoto členského státu v rámci postupu před zahájením soudního řízení.
- 37 Z výše uvedeného vyplývá, že první žalobní důvod, který Komise uvedla na podporu žaloby, je třeba prohlásit za přípustný.

K prvnímu žalobnímu důvodu ve věci samé

– Argumentace účastníků řízení

- 38 S oporou ve znění čl. 2 písm. b) a čl. 3 odst. 1 směrnice 2005/29, v němž je výkon svobodných povolání výslovně uveden, Komise tvrdí, že se tato směrnice vztahuje na obchodní praktiky všech podnikatelů bez ohledu na jejich právní postavení či na odvětví, v němž působí. Výslovné vyloučení svobodných povolání, zubařů a fyzioterapeutů z působnosti zákona ze dne 6. dubna 2010 je tudíž v rozporu s článkem 3 ve spojení s čl. 2 písm. b) směrnice 2005/29.
- 39 V rámci postupu před zahájením soudního řízení tvrdilo Belgické království, že Ústavní soud v rozsudku č. 55/2011 ze dne 6. dubna 2011 výslovně prohlásil ustanovení zákona ze dne 6. dubna 2010, která vylučovala tato povolání z jeho působnosti, za odporující Ústavě a že toto prohlášení protiústavností umožnilo, aby ve lhůtě šesti měsíců byla podána žaloba na zrušení onoho zákona, která mohla vést ke zrušení sporných ustanovení citovaného zákona se zpětnou účinností. K tomu Komise zaprvé uvádí, že touto argumentací Belgické království uznává, že nesplnění povinnosti – a to i k datu uplynutí lhůty určené v odůvodněném stanovisku – je mu vytýkáno opodstatněně. Zadruhé má tento orgán za to, že hypotetické zrušení se zpětnou účinností, které by mohl provést Ústavní soud, by nemohlo napravit vytýkané nesplnění povinnosti a bylo by v rozporu s judikaturou Soudního dvora k potřebě jasnosti a právní jistoty při provádění pravidel unijního práva o ochraně spotřebitele, neboť taková náprava není s to odstranit protiprávní stav, který v okamžiku uplynutí lhůty určené v odůvodněném stanovisku přetrvával.
- 40 Ve věci samé Belgické království nezpochybňuje, že některé profese byly z působnosti zákona ze dne 6. dubna 2010 skutečně vyloučeny. Tento členský stát však připomíná, že Ústavní soud svými rozsudky č. 55/2011 ze dne 6. dubna 2011 a č. 192/2011 ze dne 15. prosince 2011 prohlásil toto vyloučení za neplatné. Tvrdí, že Soudní dvůr musí posuzovat předmětné provedení s ohledem na tyto rozsudky, neboť v důsledku těchto rozsudků nemohly belgické soudy již v době před uplynutím lhůty určené v odůvodněném stanovisku uplatňovat dotčená ustanovení zákona ze dne 6. dubna 2010, takže vyloučení v nich obsažené se již v okamžiku vyhlášení těchto rozsudků stalo neúčinným.
- 41 V žalobní odpovědi Belgické království také upřesňuje, že ke dni jejího podání byla již k Ústavnímu soudu podána žaloba na neplatnost, v jejímž důsledku by v případě, že jí bude vyhověno, byla ustanovení čl. 2 bodu 2 a čl. 3 odst. 2 zákona ze dne 6. dubna 2010 se zpětnou účinností zrušena. Na základě toho by se mělo za to, že tato ustanovení vnitrostátního práva nikdy nebyla součástí belgického právního řádu, takže by bylo možné, že k nesplnění povinnosti vytýkanému Belgickému království nikdy nedošlo.

– Závěry Soudního dvora

- 42 Je třeba poukázat na to, že Belgické království sice uznalo opodstatněnost prvního žalobního důvodu, ale uvedlo, že nesplnění povinnosti tvrzené Komisí bylo v důsledku rozsudků Ústavního soudu č. 55/2011 ze dne 6. dubna 2011 a č. 192/2011 ze dne 15. prosince 2011, jimiž byla ustanovení čl. 2 bodu 2 a čl. 3 odst. 2 zákona ze dne 6. dubna 2010 prohlášena za protiústavní, ve skutečnosti „napraveno“.
- 43 Je však třeba připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že členský stát se nemůže dovolávat ustanovení, praxe nebo okolností svého vnitrostátního právního řádu, aby tím odůvodnil nesplnění povinností vyplývajících z předpisů unijního práva (viz zejména rozsudky Komise v. Lucembursko, C-450/00, EU:C:2001:519, bod 8, a Komise v. Lucembursko, C-375/04, EU:C:2005:264, bod 11).
- 44 Existence právních prostředků dostupných u vnitrostátních soudů navíc nemůže být na újmu podání žaloby podle článku 258 SFEU vzhledem k tomu, že tyto dva procesní prostředky sledují různé cíle a mají různé účinky (viz rozsudek Komise v. Itálie, C-87/02, EU:C:2004:363, bod 39 a citovaná judikatura).
- 45 Z ustálené judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že se existence nesplnění povinnosti musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta určená v odůvodněném stanovisku (viz rozsudky Komise v. Španělsko, C-168/03, EU:C:2004:525, bod 24; Komise v. Německo, C-152/05, EU:C:2008:17, bod 15, a Komise v. Lucembursko, C-282/08, EU:C:2009:55, bod 10). Změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu (viz zejména rozsudky Komise v. Irsko, C-482/03, EU:C:2004:733, bod 11, a Komise v. Švédsko, C-185/09, EU:C:2010:59, bod 9).
- 46 Soudní dvůr také již rozhodl, že vnitrostátní judikatura, i kdyby byla považována za ustálenou, která vykládá vnitrostátní právní předpisy způsobem pokládaným za konformní s požadavky směrnice, nemůže být charakterizována takovou přesností a jasností, které jsou vyžadovány za účelem splnění požadavku právní jistoty, a to zejména v oblasti ochrany spotřebitele (viz rozsudek Komise v. Nizozemsko, C-144/99, EU:C:2001:257, bod 21).
- 47 Z uvedeného plyne, že okolnosti uváděné Belgickým královstvím nemají vliv na to, že k nesplnění povinnosti, které tento členský stát navíc nezpochybňuje, došlo.
- 48 S přihlédnutím k výše uvedenému je namístě považovat první žalobní důvod vznesený Komisí za opodstatněný.

Ke druhému žalobnímu důvodu

Argumentace účastníků řízení

- 49 Komise konstatuje, že články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 stanoví, že v každém oznámení o slevě musí být uvedena cena určená zákonem, v daném případě nejnižší cena, která byla účtována v měsíci bezprostředně předcházejícím prvnímu dni předmětného oznámení. Tato ustanovení navíc zakazují oznamování slev na dobu delší jednoho měsíce a dále v zásadě i to, aby taková oznámení platila po dobu kratší jednoho dne.
- 50 Ovšem vzhledem k tomu, že směrnice 2005/29 zavedla úplnou harmonizaci právní úpravy nekalých obchodních praktik, brání její článek 4 takovým více omezujícím ustanovením vnitrostátního práva, jako jsou ustanovení uvedená v předchozím bodě.

- 51 Příloha I směrnice 2005/29 obsahuje totiž taxativní výčet 31 obchodních praktik, jež jsou za všech okolností považovány za nekalé, a praktiky uvedené v belgické právní úpravě oznamování slev mezi nimi uvedeny nejsou. Tyto praktiky by proto měly být předmětem individuálního hodnocení, které určí, zda je třeba je považovat za nekalé. Na základě belgických právních předpisů jsou přitom zakázány veškeré slevy, které nejsou v souladu s podmínkami stanovenými tímto zákonem, a to i přesto, že tyto praktiky by na základě jejich individuálního hodnocení nemusely být nutně považovány za klamavé nebo nekalé ve smyslu této směrnice.
- 52 Belgické království poukazuje na to, že směrnice 2005/29 – ačkoli zavedla úplnou harmonizaci – neobsahuje harmonizovaná pravidla, podle nichž by bylo možné určit, zda jsou oznámení o slevách z ekonomického hlediska skutečná. Kromě toho směrnice 98/6 nebyla směrnicí 2005/29 změněna. Článek 10 směrnice 98/6 přitom opravňuje členské státy, aby přijaly nebo zachovaly ustanovení, která jsou z hlediska informovanosti spotřebitelů a porovnání cen výhodnější.
- 53 Soudní dvůr navíc v rozsudku GB-INNO-BM (C-362/88, EU:C:1990:102) povýšil právo spotřebitele na informace na zásadu, takže články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 by ve skutečnosti měly být zkoumány výhradně z hlediska článku 28 SFEU.

Závěry Soudního dvora

- 54 Je třeba předeslat, že články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 se týkají oznámení o slevách, která představují obchodní praktiky ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2005/29, a tudíž spadají do působnosti této směrnice (v tomto smyslu viz usnesení INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, bod 30 a citovaná judikatura).
- 55 Soudní dvůr již dříve rozhodl, že směrnice 2005/29 úplně harmonizuje na úrovni Unie pravidla týkající se nekalých obchodních praktik podniků vůči spotřebitelům. Jak výslovně stanoví článek 4 této směrnice, členské státy tudíž nemohou přijmout více omezující opatření, než jaká jsou stanovená uvedenou směrnicí, a to ani s cílem dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitelů (viz rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, C-304/08, EU:C:2010:12, bod 41, a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, EU:C:2010:660, bod 37).
- 56 Směrnice 2005/29 navíc ve své příloze I stanoví taxativní výčet 31 obchodních praktik, které jsou na základě čl. 5 odst. 5 této směrnice považovány za nekalé „za všech okolností“. V důsledku toho, jak výslovně uvádí bod 17 odůvodnění uvedené směrnice, lze pouze tyto obchodní praktiky pokládat za nekalé, aniž je třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9 směrnice 2005/29 (viz rozsudek Plus Warenhandelsgesellschaft, EU:C:2010:12, bod 45).
- 57 Belgické království v podstatě tvrdí, že taková více omezující opatření, jaká stanoví články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010, jsou i nadále povolena na základě ustanovení o minimální harmonizaci podle článku 10 směrnice 98/6, podle kterého jsou členské státy oprávněny přijmout nebo zachovat ustanovení, která jsou z hlediska informovanosti spotřebitelů a porovnání cen výhodnější.
- 58 V tomto ohledu není sporu o tom, že podle čl. 3 odst. 5 směrnice 2005/29 mohly členské státy po dobu šesti let ode dne 12. června 2007 i nadále uplatňovat v oblasti harmonizované touto směrnicí vnitrostátní předpisy, které stanovily více omezení nebo požadavků než tato směrnice a kterými se prováděly směrnice obsahující ustanovení o minimální harmonizaci.
- 59 Je ovšem nutné konstatovat, jak učinil generální advokát v bodech 58 a následujících svého stanoviska, že předmětem směrnice 98/6 není ochrana spotřebitele při označování cen obecně, nebo v souvislosti s otázkou, zda jsou oznámení o slevách z ekonomického hlediska skutečná, nýbrž při označování cen výrobků ve vztahu k různým jednotkám měření.

- 60 Nelze proto s úspěchem tvrdit, že článek 10 směrnice 98/6 může odůvodnit zachování takových více omezujících ustanovení vnitrostátního práva týkajících se otázky, zda jsou oznámení o slevách z ekonomického hlediska skutečná, jako jsou články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010, neboť na taková ustanovení se směrnice 98/6 nevztahuje.
- 61 Vnitrostátní právní úprava, která v obecné rovině zakazuje praktiky neuvedené v příloze I směrnice 2005/29, aniž na individuální bázi hodnotí jejich „nekalou“ povahu ve světle kritérií uvedených v článcích 5 až 9 této směrnice, je tudíž v rozporu s obsahem jejího článku 4 i s cílem úplné harmonizace, který citovaná směrnice sleduje, i když je cílem takové právní úpravy dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitelů (v tomto smyslu viz rozsudek *Plus Warenhandelsgesellschaft*, EU:C:2010:12, body 41, 45 a 53).
- 62 K argumentu souvisejícímu s účinky rozsudku GB-INNO-BM (EU:C:1990:102) je třeba podotknout, stejně jako činí Komise, že okolnosti věci, ve které byl vydán citovaný rozsudek, se liší od okolností odůvodňujících podání projednávané žaloby. V citované věci totiž Soudní dvůr konstatoval, že volný pohyb zboží brání v zásadě takové vnitrostátní právní úpravě, která spotřebitelům upírá veškerý přístup k určitým informacím, přičemž účelem směrnice 2005/29, jak plyne z jejího článku 1, je „přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele“.
- 63 Podle ustálené judikatury Soudního dvora musí však být každé vnitrostátní opatření přijaté v oblasti, která byla na úrovni Unie vyčerpávajícím způsobem harmonizována, posuzováno ve vztahu k ustanovením tohoto harmonizačního opatření, a nikoli ve vztahu k primárnímu právu (viz rozsudek *Gysbrechts a Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, bod 33 a citovaná judikatura).
- 64 Proto vzhledem k tomu, že směrnice 2005/29 zavedla, jak bylo uvedeno již v bodě 55 tohoto rozsudku, úplnou harmonizaci pravidel týkajících se nekalých obchodních praktik, musí být dotčená vnitrostátní opatření posuzována výhradně ve vztahu k ustanovením uvedené směrnice, a nikoli ve vztahu k článku 28 SFEU.
- 65 Rozsudek GB-INNO-BM (EU:C:1990:102), na nějž odkazuje Belgické království, je v tomto ohledu irelevantní, neboť se týká oblasti, která v dané době nebyla ještě harmonizována tímto způsobem.
- 66 Z výše uvedeného vyplývá, že druhý žalobní důvod Komise je opodstatněný.

Ke třetímu žalobnímu důvodu

Argumentace účastníků řízení

- 67 Komise poznamenává, že čl. 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993 vede v zásadě – s výjimkou některých výroků a služeb – k zákazu veškerého ambulantního prodeje doma u spotřebitele, překročí-li celková hodnota výrobků nebo služeb částku 250 eur na spotřebitele. Tento orgán poukazuje dále na to, že čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006 zakazuje ambulantní prodej blíže určeného okruhu výrobků, jako například drahé kovy, drahé kameny a perly.
- 68 Zmíněný orgán připomíná, že směrnice 2005/29 zavádí úplnou harmonizaci a že nekalé praktiky jsou taxativně vypočteny v příloze I této směrnice, a poukazuje na to, že zákazy stanovené uvedenými vnitrostátními předpisy nejsou mezi nimi uvedeny, z čehož dovozuje, že takový prodej nelze zakázat absolutně, ale musí být naopak předmětem individuálního hodnocení, které určí, zda představuje nekalou praxi, která musí být zakázána.

- 69 Belgické království v podstatě tvrdí, že čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006 i čl. 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993 spadají do působnosti směrnice 85/577 a představují přísnější vnitrostátní opatření, která jsou výše uvedenou směrnicí povolena. Konkrétně tento členský stát uvádí, že směrnice 2005/29 doplňuje již platná unijní ustanovení týkající se ochrany spotřebitele, aniž mění či omezuje dosah směrnice 85/577, jejíž oblast působnosti se doplňuje s působností směrnice 2005/29.
- 70 Tato vnitrostátní opatření představují navíc opatření k provedení směrnice 2011/83, která musel tento členský stát přijmout do 13. prosince 2013.

Závěry Soudního dvora

- 71 Na úvod je třeba upřesnit, jak uvedl generální advokát v bodě 79 svého stanoviska, že je zjevné, že dotčená vnitrostátní opatření zakazující některé případy ambulantního prodeje spadají do působnosti směrnice 2005/29, protože představují obchodní praktiky ve smyslu čl. 2 písm. d) této směrnice, a dále že mohou být v souladu se směrnicí 85/577 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, jejíž ustanovení o minimální harmonizaci, obsažené v jejím článku 8, umožňuje členským státům, aby „v oblasti její působnosti“ přijaly nebo zachovaly „příznivější ustanovení na ochranu spotřebitele“.
- 72 Článek 4 směrnice 2005/29 brání tomu, aby taková více omezující vnitrostátní opatření byla ponechána v platnosti, s výhradou čl. 3 odst. 5 této směrnice, podle kterého „[p]o dobu šesti let ode dne 12. 6. 2007 mohou členské státy v oblasti harmonizované [uvedenou] směrnicí i nadále uplatňovat vnitrostátní předpisy, které stanoví více omezení nebo požadavků než [tataž] směrnice a kterými se provádějí směrnice obsahující ustanovení o minimální harmonizaci“.
- 73 Z článku 3 odst. 5 směrnice 2005/29 tudíž jasně vyplývá, že členské státy měly toliko možnost nadále uplatňovat vnitrostátní předpisy, které stanoví více omezení nebo požadavků a které již existovaly v okamžiku, kdy směrnice 2005/29 vstoupila v platnost.
- 74 Článek 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993 přitom vstoupil v platnost dne 4. července 2005 a čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006 vstoupil v platnost dne 24. září 2006, tedy poté, co v platnost vstoupila směrnice 2005/29. Belgické království tudíž neuplatňovalo nadále právní předpisy již existující v okamžiku, kdy v platnost vstoupila tato směrnice.
- 75 Z článku 3 odst. 5 směrnice 2005/29 proto plyne, že směrnice brání předmětné vnitrostátní právní úpravě.
- 76 K argumentu Belgického království, že dotčená vnitrostátní právní úprava vychází ze směrnice 2011/83, postačí konstatovat, že tato směrnice nebyla v okamžiku uplynutí lhůty určené v odůvodněném stanovisku, tedy dne 15. května 2011, v platnosti, takže onen argument nemůže s ohledem na zásady uvedené v bodě 45 tohoto rozsudku uspět.
- 77 S ohledem na tyto úvahy je namístě prohlásit třetí žalobní důvod vznesený Komisí za opodstatněný.
- 78 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že Belgické království tím, že z působnosti zákona ze dne 14. července 1991, kterým byla do vnitrostátního práva provedena směrnice 2005/29, vyloučilo příslušníky svobodných povolání, jakož i zubaře a fyzioterapeuty, že ponechalo v platnosti články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 a že ponechalo v platnosti čl. 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993, jakož i čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 2 písm. b) a d), jakož i článků 3 a 4 směrnice 2005/29.

K nákladům řízení

- 79 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala uložení náhrady nákladů řízení Belgickému království a Belgické království nemělo úspěch ve věci, je namístež mu uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) Belgické království tím, že

- Z působnosti zákona ze dne 14. července 1991 o obchodních praktikách a o informovanosti a ochraně spotřebitele, ve znění zákona ze dne 5. června 2007, kterým byla do vnitrostátního práva provedena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“), vyloučilo příslušníky svobodných povolání, jakož i zubaře a fyzioterapeuty;
- ponechalo v platnosti články 20, 21 a 29 zákona ze dne 6. dubna 2010 o obchodních praktikách a ochraně spotřebitele a
- ponechalo v platnosti čl. 4 odst. 3 zákona ze dne 25. června 1993 o výkonu ambulantních činností a o organizaci veřejných trhů, ve znění zákona ze dne 4. července 2005, jakož i čl. 5 odst. 1 královského nařízení ze dne 24. září 2006 o výkonu a organizaci ambulantních činností,

nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 2 písm. b) a d), jakož i článků 3 a 4 směrnice 2005/29.

2) Belgickému království se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.